

एतेमनोभवाः मनोमात्रविजृम्भिताः अत्रहेतुः अर्थेनतात्विकस्वरूपेणविनैवदृश्यमानाः तत् कुतः यस्मात् क्षणांतरेनदृश्यंते तात्विकत्वेहिक्षणांतरेबाधोनस्यात् अतोमनोमात्रविजृम्भितत्वेनस्वमादिवन्मिथ्याभूताइत्यर्थः नन्वेतेपुण्यापुण्यकृताइतिमीमांसकाःप्राहुः तत्कुतोमनोभवत्वंतत्राह कर्मभिः कर्मवासनाभिः अर्थान्ध्यायतः पुंसोमनसएवनिमित्तात्कर्माण्यभवन् पाठांतरेकर्मईप्सिततममभिध्यायतइत्यर्थः कर्मणोऽपिमनोभवत्वात्तत्साध्याअर्थाअपिमनोभवाएवेतिभावः ॥ २४ ॥ तदेवंममतास्पदानांदुःखादिहेतुत्वमुक्तम् तत्रदेहसंबंधोमूलमित्याह अयंहीति हीत्यवधारणे अयंद्रव्यज्ञानक्रियात्मकः अधिभूताधिदैवाध्यात्मरूपोदेहएवदेहिनः देहोऽहमितिमन्यमानस्य देहिनोजीवस्यविविधान् क्लेशान्संतापांश्चकरोतीतितथा ॥ २५ ॥ स्वच्छेनाव्ययेण गतितत्त्वम् ध्रुवोऽयमर्थइतिविश्रंभंविश्वासंप्रणयंवात्यज ततश्चउपशममाविश आश्रय ॥ २६ ॥

दृश्यमानाविनाऽर्थेननदृश्यंतेमनोभवाः ॥ कर्मभिर्ध्यायतो नानाकर्माणिमनसोऽभवन् ॥ २४ ॥ अयंहिदेहिनोदेहोद्रव्यज्ञानक्रियात्मकः ॥ देहिनोविविधक्लेशसंतापकृदुदाहृतः ॥ २५ ॥ तस्मात्स्वच्छेनमनसाविमृश्य गतिमात्मनः ॥ द्वैतेध्रुवार्थविश्रंभंत्यजोपशममाविश ॥ २६ ॥ नारदउवाच एतांमंत्रोपनिषदंप्रतीच्छ प्रयतोमम ॥ यांधारयन्सप्तरात्रात्द्रष्टासंकर्षणंप्रभुम् ॥ २७ ॥ यत्पादमूलमुपसृत्यनरेन्द्रपूर्वेशवादयोभ्रममिमंद्वितयंविस्तृज्य ॥ सद्यस्तदीयमतुलानधिकंमहित्वंप्रापुर्भवानपिपरंनचिरादुपैति ॥ २८ ॥ इतिश्रीभागवतेमहापुराणेषष्ठस्कंधेपंचदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ श्रीशुकउवाच अथदेवऋषीराजनसंपरेतंनृपात्मजम् ॥ दर्शयित्वेतिहोवाचज्ञातीनामनुशोचताम् ॥ १ ॥ नारदउवाच जीवात्मनूपश्यभद्रंतेमातरंपितरंचते ॥ सुहृदोबांधवांस्तप्तान्शुचात्वल्कृतयाभृशम् ॥ २ ॥

अंगिरसोपदिष्टं तत्त्वं परमेश्वरप्रसादं विना न प्राप्यत इति तत्प्रसादाय मंत्रविद्यां नारद उपदिशति एतामिति उपनिषदंपरं श्रेयोऽस्यामित्युपनिषत् मंत्र एवोपनिषत् तांप्रतीच्छ गृहाण द्रष्टा द्रक्ष्यति भवान् ॥ २७ ॥ अतुलंचतदनधिकंचसमानाधिकशून्यं परंमहिमानंप्रापुः उपैति उपैष्यति ॥ २८ ॥ इतिषष्ठेटीकायांपंचदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥ ॥ ७३ ॥ षोडशोत्तुतोक्त्यैवविशोकीकृत्यतंनृपम् आदिदेशमहाविद्यांनारदःशेषतोषणीम् ॥ १ ॥ आदौतावत्तत्पुत्रमुखेनैव पितृपुत्रादिसंबंधोमिथ्येतिदर्शयितुंयोगबलेनतमेवज्ञातीनांदर्शयित्वाजीवात्मनित्याद्युवाच ॥ १ ॥ २ ॥